

Våld, sex och tårter

Vad det ska stå på min gravsten...? Katarina Wennstam ser ställd ut men finner sig blixtsnabbt: äntligen, lite lugn och ro, svarar hon. Och skrattar.

Text: Örn Lindstrand Bild: Bibbie Friman
SocialPolitik nr 3 /sept 2007

Det är lätt att förstå. Ty Katarina Wennstam har fött två barn, skrivit tre bästsäljare och hållit hundratal föreläsningar, bara sedan 2002, och är igång med en ny roman: Dödergök.

Hon kommer farande i en liten ostädad Toyota med barnstolar både bak och fram. Energisk med intensiv blick. Har rosor på kinderna när vi går för att fika i Göteborgs Linnéstad. Området på hennes förslag. Laddad mark för Katarina Wennstam ska det visa sig. Nästan minerad...



Framför mig sitter en 34-årig kvinna i karriären; hedrad, nominerad och prisad. Uppmärksam och intervjuad. Kanske mest stolt över advokatförbundets journalistpris 2003. "Helt överraskande", som hon säger. Och ett svar på hennes debattbok Flickan och skulden från 2002. Den som kallats "en väckarklocka". Om synen på våldtäkt. Och inte minst kvinnosynen i svenska domstolar. Skuldfrågan.

– Kolla! utopar hon plötsligt och pekar mot fönstret på en storbystad tjej som passerar utanför. Vilka bröst. Sen

skrattar hon och säger något om "yrkesskada".

Jag inser snart att det är mer än så. Ty bara ett stenkast från där vi sitter blev hon själv misshandlad en kväll för snart 20 år sedan. Omringad och attackerad av ett gäng – tjejer. Blåslagen. Det var i slutet av högstadiet och Katarina Wennstam kallades skolans "allemanshora". Nu skulle hon sättas på plats – märkas.

– Jag gick i Nordhemsskolan här i Linnéstaden, berättar hon. Var varken speciellt söt eller "inne". Så man fick ta för sig. Jag gjorde det. Tog initiativ. Med killarna.

Det räckte för att stämplas som hora. Trots att Katarina Wennstam var oskuld långt upp i högstadiet. Misshandlen blev en vändpunkt. Skolans ledning tog tag i händelsen med hårdhandskar. Ställde upp för henne. Men skadan var skedd. Och den sitter djupt.

– I samband med en intervju för Aftonbladet 2003 ville dom plåta mig på skolgården. Belinda Olssons antologi Dom missanpassade hade just kommit ut. Där skriver jag om misshandeln. Att komma till Nordhemsskolan väckte stark ångest. Det var hemskt. Fruktansvärt. För att inte tala om Aftonbladets rubrik: "Jag blev utsedd till allemanshora" stod det med stora bokstäver.

Men också nyttigt, menar hon. Som journalist. I dubbel bemärkelse; hur det känns att "hängas ut" och hur "uthängda" måste känna sig. Framförallt kvinnor. Och hon skulle inte vilja vara utan den där misshandeln i 8:an på Nordhemsskolan. Erfarenheten. Kallar den "mitt tändstift". Och jag förstår att det är den som håller glöden vid liv, engagemanget brinnande. Revanschlusten. Nej, Katarina Wennstam går aldrig på sparlåga. "Överaktiv" är ett ord som hon använder om sig själv. Har också en starkt tro på att det går att påverka – förändra. Och den kom tidigt. Hon berättar:

– När jag var åtta år skrev jag ett brev till Olof Palme. Bakgrunden var en insamling på TV i samband med en humanitär

katastrof i Afrika. Pappas företag ville skänka pengar men störde sig på gåvoskatten. Jag fick ett långt, personligt svar, minns Katarina Wennstam. Palme berättade om varför han blev socialdemokrat. Och försökte förklara det där med gåvoskatten. Jag kände mig både sedd och respekterad. Tagen på allvar. Där någonstans såddes fröet till journalisten i mig. Min pappa, moderaten, bubblade, ja nästan exploderade av stolthet.

– Till hans förtret står jag politiskt till vänster idag, lägger hon till med ett klingande skratt.

Katarina Wennstam växte upp i Askim, ett välbärgat villaområde i södra Göteborg. Mamma jobbade på laboratorium och pappa var företagsledare – Wennstams Kakel. "Övre medelklass". Som enda barnet kände hon höga krav men fick också stöd och all uppmuntran. Mognade tidigt, hade författardrömmar. Dagbok skrev hon sedan 8-årsåldern. Med tiden blev den alltmer avancerad, innehöll både politik och sex. "Längtade efter vuxenlivet", som hon säger. Och det kom med besked. Året var 1989.

– Mina föräldrar skilde sig. Jag flyttade hemifrån. Till egen lägenhet, berättar Katarina Wennstam. Jag var 16 år. Vad som samtidigt pågick i skolan och under fritiden berättade jag aldrig. Inget om mobbingen, utsattheten och det där med "allemanshoran". Misshandeln snackade jag bort. Jag ljög bra. Och mamma och pappa såg mig inte. Dom var ju fullt upptagna med sin skilsmässa. Det var jag som stöttade och tröstade mina föräldrar. Men, lägger hon till och blicken ljusnar:

– Jag hade tjejkompisar som aldrig svek. Och dom finns kvar. Jag vårdar mina kvinnliga nätverk. Är kärleksfull, lojal och trofast. Tyvärr klarar jag inte av svaga tjejer som gör sig mindre än vad dom är. Då kan jag bli snobbig, bitchig – en riktig besserwisser.

Katarina Wennstam var 21 år då hon drog till Stockholm. Pluggade journalistik på Kaggeholms folkhögskola när hon blev kär i en kille på tv-linjen. Flyttade över, jobbade på ABC,

lokalteve innan hon 1997 anställdes på SVT. Som kriminalreporter. Det var ett jobb för Uppdrag Granskning som triggade igång vad som sedan ledde fram till boken Flickan och skulden – 2002. Och följdes av En riktig våldtäktsman två år därpå. Hon berättar:

– Vi hade gått igenom alla fall av kvinnomord med dödsmisshandel. Läst utredningar, tittat på ohyggliga bilder. Folk frågade mig hur jag orkade. Jag kände ett starkt, inre tryck och såg samtidigt en lucka för en bok. Så mycket som jag sett och hört under rättegångar. Förundrats över. Och jag behövde bearbeta mina egna känslor.

Fem år har gått sedan dess. Och hon menar att boken numera lever sitt eget liv. Säger att hon "sjösatte en båt" och förvånas över hur "ringarna sprider sig på vattnet". Fortfarande. Som att hon kan höra politiker använda hennes formuleringar i debatter. "Och alla hänvisningar, referenser", säger jag. "Bortåt 60 000 träffar när man googlar dig på nätet". Hon bara skakar på huvudet när jag berättar det.

Också fem år av tjänstledighet från SVT varvat med föräldraledighet i radhuset hemma i Saltsjö-Boo, Nacka. Där lever hon med barnen Emil och Moa och sin man Mani. Han har sina rötter i Iran och är filmregissör (Ciao Bella). Hon skriver nya böcker och artiklar. Reser runt och föreläser. Eller "tokrenoverar", som hon uttrycker det. När hon inte gör tårter, professionella tårter.

– Vackra tårter, förtydligar Katarina Wennstam. Jag har gått en tårtutbildning på Grand Hotell. Jo – faktiskt. Det är den totala koncentrationen i skapandet som är njutningen. Detaljerna, tårtan som en egen värld. Ett slags verklighetsflykt. Jag är en riktig dockskåpsmänniska. Mitt i karriären alltså men "hemmafrun gör sig ständigt påmind inom mig", som hon säger. Det yttrar sig också i det perfekta hemmet. Vitt, rent och smakfullt ska det vara. "Jag är otroligt intresserad av heminredning", lägger hon till. Och erkänner att hennes behov av ordning, kontroll och stil är "nästan sjukligt". Men – ångestdämpande. Det svarta hålet

måste täckas över, kamoufleras.

– Jag har levt farligt, säger hon och får något mjukt i blicken. Släpper ut håret innan hon fortsätter: Jag har alltid dragits till dåliga pojkar. Liftat runt, sovit på stränder, haft sex uppe på tak. Gillar att klättra – högt. Balansera. Såna saker. Och varit på efterfest hos Hells Angels. Testat gränser, känt dragningen mot avgrunden. Suget. Men jag har klarat mig. Är väl bra på att hantera killar.

Hon kittlas också av svinaktiga män med position. Som Gösta Berling. Eller Jonas Wahl, huvudpersonen i hennes skönlitterära debut Smuts från tidigt i år. Den framgångsrika advokaten som riskerar karriär, fru och barn för – sex. Köpt sex. Smuts, som låg etta på boktoppen i april, lanserades som spänningsroman men är lika mycket ett rättegångsdrama. Och inte minst en intressant studie i ett manligt psyke. Hur lyckades hon med det?

– Det finns mycket av mig själv i Jonas Wahl, säger hon frankt. Alltså; hur han tänker för att motivera sitt handlande. Vilka strategier han lägger upp, vilka försvar. Och hur han förtränger. Trots att jag aldrig har köpt sex kunde jag leva mig in i det. Tänket.

Och Gösta Berling? undrar jag.

– Ett av de bästa mansporträtt jag vet, svarar Karatina Wennstam. Det är så – kärleksfullt. Jag darrade mig igenom Gösta Berlings saga. Och dessa starka, kompetenta kvinnor som faller för honom – det svinet. Varför? Kanske det mest fascinerande. Nog kan jag leva mig in i det. Också.

Som sagt; hon skriver för fullt på sin nya bok: Dödergök. Och ser sig idag mer som författare än journalist. Ja – hon talar faktiskt om "mitt konstnärskap". Sägar sig vara mediatrött, inte så hungrig längre. Trött på reporterrollen, den objektiva. Så kallade. Vill hellre vara subjektiv – men tydlig. Dödergök blir en fristående fortsättning på Smuts och handlar om kvinnomisshandel – till döds. Den ska vara färdigskriven till jul.

– Från början var arbetsnamnet Förgätmigej, säger Katarina

Wennstam och skrattar lite. Men hur många män skulle gå in och köpa en kriminalroman med ett blomsternamn?

Text: Örn Lindstrand

Bild: Lena Johansson